

متن پرسش

با عرض سلام: با توجه به سوال ۳۰۳۵۳ جسارتاً پاسخ استاد قانع کننده نبود. اول اینکه نگاه عموم علما و مفسران تا پیش از قرون جدید، بطلمیوسی بود و خود می دانید که آیات را طبق هیئت قدیم تفسیر می کردند. دوم اینکه من در آن سوال کار به قرآن نداشتم نظر به کتب عرفا داشتم که وقتی به عالم ماده می رسند آن را مطابق علوم زمانه شان بحث می کنند که اکنون منسوخ شده است. کافیت به گلشن راز مراجعه شود که به تفاریق از هیئت قدیم سخن رانده است. راهکار حقیر چون کشف عرفا را یقینی و علوم جدید را ظنی می دانم پذیرش حقانیت هیئت قدیم است. حال شما اگر نظر بر علوم ظنیه جدیده دارید منتجا می پذیرید که کشف عرفا نسبت به عالم ماده باطل بوده است؟ و بدین منوال اگر عارفان در کشف عالم پیش پا افتاده ماده به خطا رفته اند چگونه بپذیریم که شهودشان نسبت به عوالم اعلی صائب بوده است؟ مطالب کانت را به خاطر آوریم که چقدر عقل چون از موارد محسوس فاصله گیرد دچار تزلزل می شود و بعضاً گرفتار جدل الطرفینی ها، بگذریم که عارفان (اگر علوم جدید را بپذیریم) حتی در محسوسات هم مسجون مشهورات زمانه اند و تخته بند زمان و به قول شاعر «کسی کو در طبیعیات عاجز چگونه در الهیات فائز» باری حقیر چون با عارفان اندک الفتی دیرینه دارم و عالم آنان را پذیرفته ام و در آن فضا نفس می کشم نمی توانم بپذیرم که شهود راستین عارفان مبنی بر وجود گنبد شیشه ای که در یکی از سوالات از قول آیت الحق قاضی در شرح دعای سمات و نیز بقیه مطالب حقه ای که ایشان منطبق بر هیئت قدیم فرمودند باطل باشد. همانطور که در طب جدید این چنین نیست که بطلان طب سنتی را ابتدائاً اثبات و بعد منسوخش کنند در هیئت هم وضع به همین صورت است کوپرنیک فرض را بر خورشید مرکزی نهاد نه اینکه واقعا گردش ارض به گرد شمس را مشاهده کرده باشد یا در هندسه اقلیدسی بجای یکی از فرضها فروض دیگری نهادند هندسه های نااقلیدسی پدیدار شد باری غرض از تطویل کلام اینست که بشخصه نمی توانم شاهد باشم عارفان در تبیین عالم ساده ماده بر خطا باشند و و آنگاه سخن از صقع ربوبی بمیان آورند نه بازی بازی همه یا هیچ است و چون در عوالم اعلی نظر عارفان را صائب می دانم بنظرم به طریق اولی در عوالم ادنی نیز صادق اند. به یاری حق فالحق والحق اقول والسلام

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: همان طور که عرض شد در شهود عرفانی، واقعاً آنچه عارف می یابد همان حضور اوست در آن عوالم، منتها ممکن است با زبان عُرف بگوید. به همین جهت عرض شد واقعاً

عارف، هفت آسمان را در منظر خود می‌یابد، حال چه هیئت بطلمیوسی تصدیق کند و چه نکند. موفق
باشید